

Bergen 22. april 2022

Til

Kunnskapsminister Tonje Brenna
Statssekretær Halvar Hølleland

Høringsinnspill fra Barnevakten – ny strategi for digital kompetanse og infrastruktur fra 2022

Takk for at Barnevakten får mulighet til å gi innspill til regjeringen og KS sin strategiprosess som skal munne ut i en ny strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage, grunnskole og videregående opplæring fra høsten 2022. Denne strategien skal etter planen avløse tilsvarende nasjonal strategi “Digitaliseringsstrategi for grunnopplæringen 2017 – 2022”.

Barnevakten er invitert til å svare på følgende spørsmål fra kunnskapsministeren:

- *Hva kan vi lære fra koronapandemien om digitaliseringens muligheter og begrensinger?*
- *Hvilke områder og problemstillinger bør regjeringen prioritere i en ny strategi for barnehage, grunnskole og videregående opplæring?*

Barnevaktens innspill

Vi legger til grunn at regjeringen vil utarbeide en strategi som er fundert på gjeldende læreplan LK20 og grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon. (Jfr. opplæringsloven.)

Ved innføringen av LK20 var det sagt fra daværende regjering at nytt læreplanverket skulle være et verdiløft i skolen. Skolen skal jobbe i et mer og mer komplekst samfunn med fokus på at mangfoldet blant elevene skal sikres og legges til rette for. Elevene skal tilegne seg kompetanse, deriblant digital kompetanse.

Overordnet del i LK20 framhever menneskeverdet, identitet og kulturelt mangfold, sammen med kritisk tenkning og etisk bevissthet (m.m) som de viktigste verdiene som skal gjennomsyre hele opplæringen. Det er her vi utfordrer regjeringen på å la den nye strategien vise at det er mulig å fortsette digitaliseringen av skolen gjennom et reelt verdiløft, og ikke bare gjennomføre en verdiforskyvning der nye strategier bare flytter fokus mellom verdier, men at dere virkelig viser at grunnverdiene løftes mer fram enn tidligere.

I en raskt eskalerende digitalisering av skole- og utdanningssektoren, er menneskeverdet som en grunnverdi etter vårt syn utsatt for betydelig press. Noe kan vi se, mens andre momenter er mer usynlige for både myndigheter, innbyggere og teknologiaktører. Det rapporteres om større ulikheter i samfunnet enn før, og teknologien frister oss lett til å velge enkle løsninger framfor teknologi som fremmer likhet for alle – både til læring – men også til beskyttelse mot skadelig medieinnhold.

Her er våre svar på dine spørsmål:

1. Pandemien har lært oss at **vi kan digitalisere mye mer.**
2. Men det bør samtidig følges opp med **flere statlige retningslinjer**, for eksempel for skolen:

Læring:

- Myndighetene må fortsette å stimulere norske tech-aktører til å utvikle gode digitale læringsmidler og digitale læringsplattformer.
- Strategien bør også beskrive og begrunne graden av digitalisering, eller sagt på en annen måte: Hva som ikke skal digitaliseres. For eksempel: Foreldre, lærere og elever etterspør papirbøker for å kunne studere i ro uten utålmodige digitale apper. Hvilken teknologi er best egnet til den enkelte elev for læring i gitte situasjoner? Digitaliseringen må heller ikke helt utelukke “menneskelige” og analoge løsninger – foreldre og elever må få lov til å bypasse digitale skjemaer og chatbots.

Personvern:

- Utarbeide et tydelig lovverk som omhandler all teknologi som brukes overfor elever i skolen
 - Hvor mye elevdata er ok å samle inn?
 - Hvor mye elevdata kan ligge på utenlandske servere?
 - Hvem eier dataene? Forlagene, skolene, elevene, datagigantene?
 - Hvem skal ha tilgang til hvilke elevdata?
 - Hva er minstekravet ved sletterutiner?
 - I hvilken grad skal det være lov for lærere å lage digitale profiler av elevene?
 - Avklare hvordan skolen skal forholde seg til ny teknologi som for eksempel ansiktsgjenkjenning.

Trygghet:

- Innføre systemer for at elevene beskyttes mot skadelig medieinnhold
 - Bør skjermfilter være påbudt? Og for hvilken alder? Er det system for at skjermfilteret også kan virke på skolemaskinene hjemme?
 - Hvor store sosiale medium kan skolene lage for sine egne elever uten foreldresamtykke, når det ellers i samfunnet er aldersgrense 13 år for slike løsninger? (Her får vi meldinger om skoler som oppretter elevgrupper på tvers av skoler i store kommuner.)

Påvirkning:

- Hvordan vurderer regjeringen påvirkningskraften fra de store tech-aktørene som Google og Apple mot elevene, ved at elevene må bruke deres total-løsninger gjennom et helt skoleløp?

Foreldre:

- Vi mener foreldre bør få større medbestemmelsesrett i de digitale løsningene
- Hvordan kan det utvikles tekniske løsninger der foreldrene opplever at sin stemme også blir hørt? (Vi får rapporter om at foreldre blant annet opplever at de har mindre oversikt og innflytelse på barnets læring ved utstrakt brukt av digitale skoleløsninger der oppgaver og lekser skjer digitalt direkte mellom lærer og elev)
- Vurdere å gi skolen plikt til å informere foreldrene om skolens digitale praksis gjennom foreldremøter eller annen tjenlig kommunikasjon. Slik kan foreldrene ha mulighet til å være i dialog med skolen om den digitale hverdagen og bidra til å styrke elevenes digitale trivsel både hjemme og på skolen.

3. Digital dømmekraft og etikk bør prioriteres i undervisningen av elever og lærere.

- Det bør satses på videreutvikling av kurspakker til lærere som gir veiledning om hvordan de kan gjennomføre systematisk undervisning i digital dømmekraft, og hvordan de selv kan oppøve egen digital dømmekraft.
- Lærere og skoleledere bør ha tilgjengelig en oppdatert tjenstekatalog over norske og utenlandske læringsressurser i digital dømmekraft som er kvalitetssikret på innhold, personvern og tilpasset elevenes behov. Det bør også satses på å utvikle læringsressurser i digital dømmekraft som inkluderer samarbeid mellom hjem og skole.
- Det må utvikles strategier for å tilpasse opplæringen av digital dømmekraft gjennom digitale læremidler til barn med spesielle behov, nedsatt kognitive evner, osv. Denne opplæringen bør også inkludere barnas foreldre og foresatte.

4. Staten bør sikre at det finnes en **tjeneste som sjekker at alle appene som lærere laster ned** til elevene, er trygge når det gjelder sikkerhet, reklamepress og personvern. Tjenesten kan være privat eller statlig og kan ha selvrapportering

fra aktørene som utgangspunkt.

5. **Foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn**, som har utfordringer med å tilegne seg kunnskap på norsk, må få særlig tilpasning for å kunne forstå barnas digitale gleder og utfordringer, og på den måten aktivt kunne ta del skole-hjem-samarbeidet om økt digital kompetanse og tilegnelse av digital dømmekraft.

I oppfordringen om å svare på innledningsspørsmålene, ble det lagt vekt på at vi skulle ta utgangspunktet i den gjeldende strategien “Digitaliseringsstrategi for grunnopplæringen 2017 – 2022”. Nedenfor har vi satt opp gjeldende strategi i venstre kolonne, og satt inn punkter i den høyre kolonnen som vi mener er viktig at tas med videre og styrkes i den nye strategien.

Oppsummering av strategien 2017 – 2022	Forslag til prioritering fra Barnevakten i ny strategi
<p>Elevenes læring og skolens innhold</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teknologi og koding inn i skolens læreplaner. • Valgfag i koding permanent ordning fra 2019. • Nasjonalt forsøk med koding som programfag i videregående. • Plikt til universell utforming av digitale læremidler. • Spre kunnskap om bruk av teknologi og digitale læremidler for elever med særskilte behov. • Stimuleringsstiltak for å utvikle nye, digitale læremidler i fag- og yrkesopplæringen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Videre satsing på universell utforming av digitale læremidler og fokus på hvordan barn med nedsatte kognitive evner kan lære gjennom digitale læremidler
<p>Kompetanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nettbasert videreutdanning for lærere i pedagogisk bruk av IKT (30 st.p). • Lærerspesialistutdanning i pedagogisk bruk av IKT (60 st.p). • Styrke digital kompetanse i lærerutdanningen. • Styrke forskning og formidling om IKT og læring. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsatt styrke digital kompetanse i lærerutdanningen og blant lærere generelt, og med særlig fokus på digital dømmekraft og nettvett.
<p>Infrastruktur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle Feideløsningen for sikker innlogging og deling av data i grunnopplæringen • Etablere fellesløsninger for skytjenester. • Bedre håndtering av informasjonssikkerhet og personvern. • Videreutvikle Utdanningsdirektoratets løsninger for prøver og eksamen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsette arbeidet med å sikre elevenes personvern i alle digitale løsninger som brukes i skolesammenheng.
<p>Fag- og yrkesopplæringen</p>	

• Gi yrkesfaglærere faglig oppdatering i ny teknologi, gjennom hospitering og kurs i regi av arbeidslivet.• Sikre at fag- og yrkesopplæringen møter endringer som følge av ny teknologi.	

Vi ønsker dere lykke til med strategiarbeidet, og er mer enn gjerne med å gi flere innspill om det er ønskelig og tjenlig.

Vennlig hilsen

Leif Gunnar Vestbøstad Vik
Daglig leder, Stiftelsen Barnevakten
leif.gunnar@barnevakten.no
Tlf: 94810746